

De fietstocht begint in Matera, werelderfgoedstad vanwege de uitzonderlijk fraaie ligging op de rand van een kloof, met talloze oude grotwoningen. Niet verwonderlijk dat de film *The Passion of the Christ* hier is opgenomen. Vanuit deze plaats loopt de route naar Alberobello, 70 kilometer verderop.

Met de fiets rijd je door glooiend landschap met afwisselend graanvelden, olijven en wijngaarden. Langzaam verschijnen er *trulli* – bouwsels van stenen die als omgekeerde ijscohortjes in het landschap liggen. Dit bijzondere cultuurlandschap kom je alleen in Puglia tegen. Oorspronkelijk gebruikten de boeren de bouwsels als opslagplaats, of ze woonden er samen met hun vee. Soms zijn het eenkamerpunts-huisjes, soms zijn ze aan elkaar gekoppeld en wat groter.

De dikke muren van kalksteenbrokken houden de zomerse hitte en winterse kou buiten. Ze bestaan, net als het dak, uit stenen die zonder cement met de hand zijn opgestapeld. Onderop zit een 'sleutelsteen': als je die eruit trekt, dondert het hele bouwsel in elkaar. Door die constructie, zo luidt een van de verklaringen, konden arme boeren snel hun hebben en houwen opbreken als de belastinginspecteur langskwam om te controleren op huizenbezit.

Aan het eind van de dag neem ik mijn intrek in een *trulli*-bed and breakfast in de stad Alberobello, dat met 1400 *trulli* op de Werelderfgoedlijst van Unesco staat. Rossanna, de eigenares, bezit meerdere *trulli*. Volgens haar kopen veel buitenlanders *trulli* op het platteland op. In de stad heeft die buitenlander minder kans van slagen: die huisjes blijven in bezit van families zoals de hare, die er zoveel mogelijk aankopen om als bed and breakfast uit te baten.

De tweede dag, op weg naar Ostuni, een tocht van 45 kilometer, blijven de *trulli* het landschap bepalen. Sommige zijn fraai gerestaureerd, andere zijn herbouwd tot villa's met een gloednieuwe *trullo*-piek op het dak om een traditioneel element toe te voegen. In etalages van makelaars staan er vele te koop; vanaf 70.000 euro heb je iets moois. Veelal vermelden de advertenties dat ze 'uitgebreid kunnen worden'. Ricardo, een plaatselijke cafébaas in het dorpje Locorotondo, schudt afkeurend zijn hoofd als we in gesprek raken over moderne *trulli*-varianten. „*Falsi!* – het is pure business”,

De stilettohak van Italië

TOEREN TUSSEN DE TRULLI

Journalist Karin Anema fietste zes dagen rond op het relatief vlakke schiereiland Puglia in Zuid-Italië. „Rechts heb ik de helblauwe zee en links het groene platteland met eeuwenoude vergroeide olijfbomen.”

FOTOS KARIN ANEMA

Reizen

Sterren vieren hier hun bruiloft in een masseria

zegt hij. Hij moet niets hebben van traditionele architectuur, als het gaat om gloednieuwe gebouwen.

Ik fiets verder over het nieuwe *ciclovía*, Italiaans voor fietspad, dat onderdeel is van de fietsroute *La via dell'acqua* en over een oud watertraject loopt. Hier ruik je de zoete geur van vijgen en fiets je langs percelen met rode aarde en bloeiende bermen.

Naast trulli vind je hier *masserias*, grote boerenhoeven met landerijen, die verlaten zijn ofwel fraai gerestaureerd. Bij dorpsbar Mario stop ik voor een kop koffie. „Oorspronkelijk waren de meeste masserias in handen van een paar steenrijke families die naar de stad zijn vertrokken waar ze al een vakantievilla hadden”, zegt Mario, een veertiger die is opgegroeid op het platteland. Sinds kort is er een ommekeer, merkt hij. „Kopers, zowel Italianen als buitenlanders, herontdekken en restaureren de masserias en maken er olijvenboerderijen van of gebruiken ze voor kleinschalig agrotoerisme.”

Onder de kopers en gasten, zegt Mario, zijn bekende acteurs en couturiers. *The rich and famous*, tot uit New York toe, vierden in een luxe masseria hun bruiloft. Madonna, Tom Hanks en Ivanka Trump bijvoorbeeld. Mario: „Op het platteland ben je verzekerd van stilte. Italianen komen alleen in de zomer naar de stranden van Puglia, terwijl buitenlanders hier juist graag overwinteren.”

Nadat ik het traject van Ostuni naar Lecce met de trein in een uur heb overbrugd, fiets ik de derde dag 50 kilometer naar Gallipoli.

Dubbel
Het toch al fraaie uitzicht wordt ook nog eens weerspiegeld.

Kegelvormig
De trulli, net omgekeerde ijshoortjes, zijn typerend voor Puglia.

„Wil je tuinbonen?” vraagt Flavio, een oude boer, als ik bij zijn driewielige bedrijfsautootje stop. Hij spreidt tuinbonen uit op het gestapelde muurtje rond zijn moestuin. Rauw smaken ze prima, verzekert hij me. Zijn vrouw maakt vanmiddag *fave e cicoria*, een traditionele boerenschotel van tuinbonen en cichorei. Van oudsher eten de Pugliesi veel groenten en granen. Flavio neemt me mee naar de achterkant van zijn veld. Bij een berg stenen schudt hij zijn hoofd: zijn trullo is kort geleden ingestort, vertelt hij en hij wijst. Dáár was de keuken en dáár was zijn opslagplaats.

Terug bij zijn 34 jaar oude Piaggio Ape vertelt hij dat dit voertuig in het naoorlogse arme Italië werd ontworpen voor de nijvere werkers. In de volksmond werd het wagentje al snel afgekort tot *ape* ('bij'). Waar toe-

risten in de historische steden in de file staan en met moeite een parkeerplaats zoeken, tuffen de pruttelende Piaggio's overall langs en kunnen ze moeiteloos parkeren.

Flavio gebruikt de zijne onder meer als marktstalletje waaruit hij groenten verkoopt. Terwijl hij vertelt, wisselt hij zijn bemodderde werkschoenen om voor nette. Hij moet met de tuinbonen naar zijn vrouw en voor mij is het tijd om door te fietsen. Hij wurmt zich achter het brommerstuur van zijn kleine Piaggio. Aan zijn voeten passen nog net de mand met tuinbonen en een paar takken rozemarijn. Met een schuif laat hij het zijraampje zakken, hij kijkt door zijn voorruit met een Mariaplaatje, start de Vespa-motor en tuft weg.

Even later, in het oude centrum van Galatina, stap ik af bij een van de eerste model-

Gladgeslepen
Fietsen over playeisel in steegjes.

Duik
Bij La Grotta della Poesia zwem je onder de rotsen door.

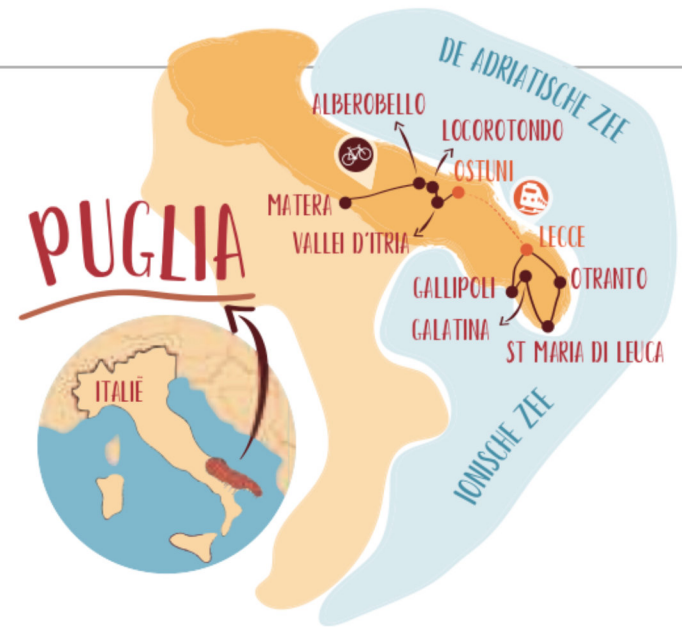
len Ape C, dat bijna een antiek poppenhuis-karretje is. De chauffeur van een glimmende zwarte auto remt, draait zijn raampje naar beneden en vraagt: „Wil je 'm kopen? Hij is van een vriend van me.”

De laatste drie dagen loopt de route langs de Ionische en Adriatische kust. Met een zeebries in de rug fiets ik 60 kilometer van de oude vissersstad Gallipoli naar het zuidelijkste puntje van de laars, waar St Maria di Leuca ligt. De kust is nog onaangetast door gebouwen. Lange zandstranden aan de Ionische zee wisselen af met rotsen, waarop hier en daar ommuurde moestuinen liggen.

St Maria di Leuca telt tientallen markante villa's, ze zijn twee eeuwen geleden als resultaat van een ontwerpwedstrijd gebouwd in onder meer Romeinse, Chinese en Griekse stijl. Deze van oorsprong vakantiehuizen van de binnenlandse elite hebben grote tuinen met palmen en een familiekapelletje. Vroeger had elke villa ook een stenen badhuisje in dezelfde bouwstijl op het strand, daarvan zijn er nog maar drie over.

De volgende dag begin ik bij de vuurtoren van Leuca, waar de Ionische en de Adriatische zee samenkomen. Hier aan de Adriatische zee spreken de bewoners Griko, een mix tussen Italiaans en Grieks. De hoge kalksteenklimmen zijn tot schitterende sculpturen uitgesleten, zoals de Torre dell'Orso. Hier en daar ligt een idyllisch strand of haventje verscholen. Op de rustige, op en neer golvende weg naar Otranto, 55 kilometer, zijn vooral fietsers te vinden.

In het kristalheldere water van La Grotta della Poesia neem ik een duik en zwem ik

door een stikdonkere, lange tunnel onder de rotsen de Adriatische zee op. Geheimzinniger kun je het niet vinden. Als ik weer op de fiets zit, heb ik rechts de helblauwe zee en links het groene platteland met eeuwenoude vergroeide olijfbomen. De klimaat komt verderop: een meer met vele tinten blauw, omringd door dieporanje, steile hellingen, met op de achtergrond de felblauwe zee en ver weg de contouren van Albanië.

De laatste dag loopt de route van Otranto naar Lecce, 50 kilometer. Net als in Matera en Gallipoli fiets ik in Otranto over gladgeslepen playeisel van steegjes en pleinen. Her en der praten groepjes oude mannen met elkaar en in steegjes maken vrouwen op de stoep pasta, die ze op raamwerken te drogen leggen. Op de trappen van steile steegjes en op balkons staan fleurige bloempotten. *Allora*, het historische centrum is wel érg in trek bij toeristen, maar met de fiets schiet je er mooi doorheen.

In de jaren 60 en 70 was er veel armoede in Puglia. „Inmiddels is deze streek net zo welvarend als Noord-Italië”, zegt Guiseppo, een fietser die met een groepje Italiaanse vrienden op fietsvakantie is en met wie ik het laatste stuk naar Lecce meefiets. We stoppen voor een ijsje bij een café, waar op de muur een quote van Pavarotti hangt: *'Een van de beste dingen in het leven is dat we het werk moeten neerleggen en ons moeten richten op eten'*. Wat mij betreft voeg ik daar aan toe: *'En op fietsen!'*

Dáár ligt het einddoel: Lecce. In de namiddag tovert het licht het kalksteen van de barokke kastelen en *palazzi* botergeel. ■

Uit & thuis

De reis
Vliegen kan met Transavia vanaf Schiphol op Bari of met Ryanair vanaf Rotterdam op Brindisi. Van Bari naar Matera reis je per trein (de fiets kan mee), zie ferrovie-appulolucane.it, of met de bus, zie aerportidipuglia.it.

Steden
Matera is Culturele Hoofdstad van Europa 2019. In de wijk Sassi zijn veel grotwoningen getransformeerd tot cafés, restaurants en accommodaties. Behalve de oude steden, hebben ook plaatsen als Nardò en Galatina mooie centra. Aan de Adriatische Zee zijn publiekevoorzieningen het hele jaar door open.

Tips:
■ De 32 meter hoge brug in Ciolo, geliefd bij duikers.
■ Kust langs de Ionische Zee: faciliteiten alleen open in het badseizoen.
■ Meer informatie over fietsen in Puglia: cycletours.nl.
■ Meer over de aanleg van het fietspad: aqp.bike.

Reisreportages worden soms (deels) betaald door derden. Zij hebben geen invloed op tekst en vormgeving.